

מראי מקומות - יבמות

ענה:

א. אבל כולו חוצץ

ע' בשפת אמת בסוכה (ו. ד"ה כ'), שהעיר דאם מה שאינו מקפיד לא הוי חציצה, א"כ מ"ש בין רובו ובין כולו. ותי' דאף דאה"נ, לא הוי חציצה, מ"מ אם יש חציצה על כולו, א"כ לא הוי טבילה כלל.

ב. ממזר דלא ידיע לא חיי

ע' בקובץ הערות (ב"ח, א') שהביא קו' השער המלך ע"פ הא דאי' בפ"ק דחולין דמה דכתיב מכה אביו ומת, ק', הא אולי באמת אינו אביו. ותי' הגמ' דע"כ אזלי' בתר רובא, ורוב בעילות תולין אחר הבעל. והק' השעה"מ, הא ודאי אביו הוא, דאם אינו אביו, אז ממזר דלא ידיע הוא, ואיך חיי (ולכא' הקו' תמוה, דלכא' הכוונה דממזרים לא חיי היינו דמתים קודם שהספיקו להנשא, אבל שפיר שייך לו לחיות בכדי להכות אביו, ואולי כוונתו ע"פ מש"כ הירושלמי שהובא בערל"נש דאינו חי אפי' ל' יום, וצ"ע). והק' עוד הקו"ה, הא כ' המהרי"ט דהדין דספק ממזר מותר לבא בקהל הוא בתורת ודאי, וא"כ, אם לא ידיע, מהו המכשול כלל, הא ספק ממזר מותר גמור. ותי' בשם הג"ר שמעון שקאפ דהיכא דמותרין בתורת ודאי, אין ההיתר חל אלא לאחר שנולד הספק, אבל קודם שנודע הספק עדיין, ליכא הך התירא דספק ממזר, ולכן שפיר ממזר שלא ידיע לא חיי. וביאר דזהו באמת רק לאחר שאנו יודעין דאזלי' בתר רובא. אבל כל זמן דלא אזלי' בתר רובא, א"כ יש להסתפק בכל אדם דאולי ממזר הוא, וא"כ שפיר חל הספק בכל אדם, וא"כ ממילא חל ההיתר בכל אחד, וממילא לא שייך מכשול, ולא שייך הא דממזר לא חיי (ובזה מתורץ קו' השער המלך, דאה"נ, כל זמן דלא אזלי' בתר רובא, לא הי' שייך הכלל דממזר לא חיי, דהא לאו ממזר הוא לענין יוחסין, דהא חל הספק, וממילא מותר בקהל, וא"כ שפיר הק' הגמ' דע"כ אזלי' בתר רובא). וע"ע בערוך לנר שהק' עוד דאיך ממזר [ודאי] מותר בשתוקית, הא ע"כ כשרה היא, דאל"כ לא חיי. ותי' דמה דאמר' דלא ידיע לא חי, היינו שהיכא שמן הדין הוא ממזר ודאי, כגון דיש עדים בעולם דממזר הוא, רק שלא נודע, בזה לא חי, כיון שמן התורה אסור לבא בקהל. אבל בספק ממזר דליכא עדים, שפיר יכול לחיות, שהרי התורה התירו לבא בקהל, וא"כ אין חשש

שיטומע בישראל, דהא מותר הוא באמת. ועפ"ז מתורץ קו' הקו"ה על המהרי"ט, דבספק ממזר לא שייך הכלל של גמור בכלל. וגם כ' עפ"ז לתרץ קו' השער המלך הנ"ל, דכיון דספק ממזר מותר ושפיר חיי, א"כ שפיר יש להק' דמ"מ אולי לאו אביו הוא, ואיך חייב מיתה.

ג. על אשר המית הגבעונים, וכו'

יש לעי', למה לא הזכירה הגמ' את עיקר החטא, שהרג את נוב עיר הכהנים. וכ' הרי"ף על העין יעקב דמה שלא הזכיר עון זה, היינו משום דכבר קיבל שאול עונשו בזה, שנהרגו הוא ובניו.

ד. קא תבע אל שאול שלא נספד כהלכה,

וקא תבע על אשר המית הגבעונים

הק' השואל ומשיב (א, א', קע"ב), מהי קו' הגמ', הרי ודאי ששאול הי' צדיק, ולכן היו צריכים להספידו, ומ"מ יש תביעה על העבירה שעשה, ואיזה סתירה יש כאן. ותי' דבאמת ק' להבין, למה היו צריכים להספיד לשאול, הא הוא הרג את עצמו, ואין מספידים למי שמאבד עצמו לדעת. וע"ז י"ל, דכיון דשמואל כבר התנבא עליו שימות באותו יום, א"כ אי"ז חשיב מאבד עצמו לדעת. אולם ע"ז הק' הגמ', למה באמת הי' זמנו למות באותו יום, ע"כ משום העבירה שעשה שהרג נוב עיר הכהנים. וא"כ, נמצא דכיון שהוא גרם שיהי' אותו יום מיתתו, א"כ ממילא שפיר הוי מאבד עצמו לדעת, וממילא הוי כב' דברים סותרים אהדדי, שנתבעו על שלא נספד, וגם על מה שנהרגו הגבעונים (ולא רק משום דגרם מיתתו ע"י חטאו, דא"כ כל מי שמת מחמת חטאו אין מספידין אותו, וגם אי"ז שייך להא דהרג עצמו, אלא כיון שהוא עצמו גרם שזה יהי' יום מיתתו, ממילא מה שהרג עצמו שפיר נחשב מאבד עצמו לדעת, ועדיין צ"ע). וע"ז תי' הגמ' מקרא דבאשר משפטו שם פעלו. דהיינו, דבאמת אין עליו חטא בהריגת נוב עיר הכהנים, דהא בדין הרגם, רק כפי גודל צדקתו, יחשב לו כקצת חטא. ולכן באמת לא הביאה הגמ' הא דהרג נוב (ע' לעיל), אלא הא דעיי"ז נהרגו הגבעונים (ועכ"פ, אי"ז חטא כ"כ שיהי' נחשב למאבד עצמו לדעת, כיון דבאמת לא הי' חטא כ"כ, רק לפי מדרגתו, כן נראה בביאור דבריו, ע"ש שהאריך בזה).